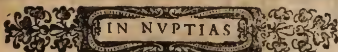

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
68
13 C
75

SERENISSIMORVM PRINCIPVM

FERDINANDI
HETRVRIÆ MAGNI DVCIS, ET CHRISTINÆ Caroli Lotharingiæ Ducis Filiæ.

Apud Paulum Bladum Impreſſorem Cameralem. 1589.

EPITHALAMIVM
IOANNIS HIERONYMI
Florellij.

Vrpureas quatiens pennas diffuderat amplos
Fama per Europæ populos, vrbesq; beatas,
Magno Thuscorum Regi, cui sacra galeri
Purpura in ardentem gemmis mutata coronam
Clara modò duplici præcinxit tempora honore,
Formosam Regum summorum Galli, & Iberi
Coniugio iunctam neptem, propriamq; dicatam.
Accurrunt Rhodani rapidas qui fluminis vndas,
Quiq; Tagum auriferum potant, Rhenumq; bicornim,
Insignes Proceres, rarum decus orbis, honosq;.
Accurrunt longè nitida comitante caterua,
Italici Heroes, Diuum generosa propago.
Gratantur; iungunt dextras; præ se intima latè
Fronte ferunt hilari lætantis gaudia cordis.
Tè ne sibi, regale genus, CHRISTINA iugandam
Antè alias voluit pulchras, castasq; puellas
Magnanimus FERNANDVS, cui terraq;, mariq;
Gens Tyrrhena potens, Regna & fœlicia parent?
Tè ne sibi, regale genus, FERNANDE, maritum
Antè alios magnos Reges pulcherrima rerum
CHRISTINA optauit, cuius Lotharinga Parenti
Morem Regna gerunt; cuius Patrumq; potentum
Iussa polo positi populi sub vtroq; facessunt?
Tè ne Deus, CHRISTINA, dedit fore, cuius ab aluo
Fęcundo ingentes illi, longosq; per annos
Optati Heroes MEDICAEI, qui vaga Mundi
Sydera fulserunt, quiq; alto lumine terram
Lustrarunt Italam, humanas reddantur in oras;
Altera vt Hetruscas Diuum Berecynthia mater
Turrito incedas curru deuecta per Vrbes?
Quis populi vndantis plausus? quis regia circùm
Mænia concursus? proprijs Tyrrhena relictis
Exultans pubes laribus, per iuncta superbis
Arcubus auratis, pictisq; ornata tapetis
Confuso pede, discurrit strata ampla viarum;
Miraturq; Vrbem, quæ tot magnas capit Vrbes.
Illìc visuntur celebres, gens lydia, Pisę;

Quarum

Quarum victrices volitantes lata carinas
Per freta, sæpe maris stupuerunt Diiq;, Deæq;.
Illic armigeræ, Romana colonia, Senæ;
Et Mons glandifera iam nactus ab ilice nomen;
Et frugum, pecorumq; ferax, oleiq; Soana;
Massaq;, Grossetumq;, Pienśq;, & regia Clusi.
Illic Pontificum patria inclyta Politianum;
Et pugnax Arretium, & antiquæ Volaterræ;
Et Burgum, vicino gens infesta Typherno;
Et bello Cortona ferox; & prole virorum
Egregium latè Colles generosus; & amplis
Vndiq; conspicuum factis Pistorium auitis;
Et pulchrum Pratum; dilecta & Piscia Bacco;
Et sacra in se se translatis Barga camœnis;
Et gemino dictæ ardenti de sydere gentes;
Et queis clara rubens minium iam nomina fecit;
Oppidaq; centum, latis quæ dissita campis,
Aequata regit Imperij Florentia lance.
Horum fulgentes primores vestibus aureis
Excelsum ad solium accedunt, & poplite flexo
Oblatis donis, quorum omnis luce, & odore
Regia fusa nitet, sella gemmante sedentes
Compellant sponsos, atq; omnia fausta precantur.
Stant medio constructa foro regalia tecta,
Verticeq; attingunt flammantia sydera summo.
Portæ auro rutilant, auro rutilantq; fenestræ;
Atria longa patent operosis fulta columnis,
Aereq; viuaci centum celeberrima signis.
At domus interioris, & ornamenta beatæ
Aulæ quis narrare queat? quis carminæ luxum,
Quis gazam augustam referat? quis diuitis auri
Pondera magna? quis & gemmas fulgore corusco
Flammigeri æquanteis radios, & lumina solis?
Hasce tot inter opes varijs aulæa figuris
Præ se facta ferunt Heroum ingentia, quorum
Gens antiqua potens MEDICAEIA sanguine creta est.
Hetruscis enixa oris propè fluminis Arni
Cæruleas vndas molli Theoberga fouebat
In gremio puerum, quo non formosior alter;
Et decepta viri plorabat imagine amati.
Nate meæ (aiebat) dulcis spes vnica vitæ
Nate meum solum decus, & mea gloria sola,
Gloria si tamen vlla potest superesse, decus'ue
Et profugæ, & miseræ, & passæ mala multa puellæ;

Non

Non ego de illius, vel Auorum nomine claro
Te dicam eiectum regnis cum matre paternis;
Sed, quod mandauit Vates accessa, vocabo
Te MEDICEN, tantis posis si fortè mederi
Ipse malis nostris, durosq; auertere casus:
Talia conquestam properantes montibus altis
Solantur teneræ Nymphæ, fœtumq; nouellum
Purpureo spargunt, & odoro turbine florum.
Quo primum latis diuisis tempore regnis,
Austrasia armipotens, amisso nomine prisco,
Regnante ex Lotharo cœpta est Lotharingia dici;
Forma præstantem, clarisq; parentibus ortam
Vxorem lotharus Theobergam duxit; & ipsis
Plus oculis (ac si quid in his vitalibus auris
Charius esse potest oculis) face mutua amauit.
At tantos abrupit saga venefica amores
Galdrada; & iuuenem flammis furialibus actum
Impulit vt, fida dimissa coniuge, casti
Se super inducta, violaret fœdera lecti.
Quis tibi sensus erat? quæ mens vxori, & amanti
Infœlix Theoberga, tuis cum sedibus altis
Fulgere prospiceres fucatæ pellicis ora
A charo viro, & à te met decedere iussa?
Tunc & corda premit frigens manus, & coit omnis
Per venas sanguis. collapsa calorq;, colorq;
Destituunt membra, algentem referentia mortem.
Mox lymphis reuocata nouis, vitaq; reuersa,
Auratos manibus violentis effera crines
Abscissa, & lacerata genas, pectusq; decorum,
Proh superum (inquit) sancta fides: eiecta iugali
De thalamo inuisi cerno quid lumina Solis?
Quid vitam duco? ad quæ me tandem ipsa reseruo?
Quò grauis hinc vtero despecta, irrisaq; tendam?
Quas pergam ad genteis, patrias ne reuertar in oras,
Infenso fratre, atq; vtroq; orbata parente?
An alter quærendus, lege vetante, maritus?
Et lothari crimen delendum crimine nostro?
Ah prius hauriri telluris hiatibus atris,
Aut tristeis exoptem Erebiq;, Chaosq; profundi
Tartareas trifido detrudi fulmine ad vmbras,
Quàm genus his nostrum aspergam maculisq;, notisq;.
Tantos incenso rumpentem pectore quæstus
Fida superueniens nutrix intercipit Aegle.
Non lachrymas poscit vanas, vanasq; querelas

Chara (inquit) nata & domina hoc miserabile tempus.
Pellex sæua instat: furijs agitatus iniquis
Vir procul ire iubet, dulciq; abscedere terra.
Rumpe moras omneis: iter arripe: cætera curæ
Dis sint vindicibus. tecum quacunq; fereris
Iuncta tibi veniam, velut altera corporis vmbra.
Hæsperidum nobis templum est, & sacra Sacerdos
(Prædixit, memini, quondam qui nouerat omneis
Alphius astrorum cursusq; vicesq;) petenda.
Indè salus pendet tua. Mentes dicitur illa
Carminibus quascunq; velit vincire solutas;
Atq; arctè vinctas æratis soluere vinclis.
Si tibi fata dabunt illuc venisse, videbis
Illius ad vocem terram mugire trementem:
Desertis nudos manes exire sepulchris:
Flectere iter medio cælo vaga sydera retro:
Et rapidis Sisti frænatis flumina lymphis.
His Aegles dictis altum Theoberga dolorem
Corde premit, studioq; simul festinat eundi.
Sed quid ego memorem, tecta vt regalia linquens
Sępè oculos lachrymis vndanteis, sępè labantem
Illa pedem retro tulit? vt progressa marinum
Ad littus, nauim conscendit? vt æquore menso,
Post multa Oceani superata incommoda vasti,
Hęsperidum templum, nitidosq; aduenerit hortos?
Hìc illi Vates occurrens, Siste puella
Regia, Siste gradum (dixit) vescentibus aura
Mortali vlterius nullis procedere fas est.
Quod cupis à nobis, quantùm licet, optima præstem.
Attende, atq; animo memori mea dicta repone.
Nullis carminibus, nullis reuocabilis herbis
Mens lothari lymphata tui est. dabit improba pænas
Deturbata tua pellex de sede; miserq;
Italicis campis lotharus telo occidet afro.
At tibi mutanda Hetruscis sunt Belgica regna;
Quæ tua progenies armis præclara, togisq;
Aeterno regat imperio venientibus annis.
Stat placidi ad ripas Arni Orbis flos, & ocellus
Vrbs ingens; cuius muros, arcesq; nouauit
Ille tuus Proauus, qui iam cognomina Magni
Magnis æquauit factis, & pectore magno.
Hęc regni sedes. Hìc tu, quem ventre recondis,
Educes puerum dulceis in luminis oras;
Et MEDICEN dices, stirpis, gentisq; futuræ

Per

Per celebreis faſtos clarum, & memorabile nomen.
Dixit, & auulſum ſacra dedit arbore ramum,
Aurea quo dependebant rutilantia poma.
Hæc tibi ſint (inquit) noſtri in te pignus amoris,
Atq; tuis magnis, munus virtutibus. Hæc te
Ducent ſecuram; & tuæ erunt inſignia prolis.
Sic effata, ſtatim templo, hortiſq; abditur aureis.
Intonuit, diſcedente illa, ſummus Olympus;
Et tremuit tellus pedibus pulſata verendis.
At Theoberga animo quæ ſint ventura volutans;
Quæq; Deum certus velit immutabilis ordo;
Et claram ſobolem; & regalia ſceptra Nepotum;
Temperat à lachrymis; & turgida mandat amicis
Vela dari ventis, ac iuſſas quærere terras.
Nil opus abiegnis palmis, nil arte magiſtra:
Numine recta ſacro tranquilla per æquora puppis
Tuta volat; Scyllamq;, & prætergreſſa Charybdim,
Et lybici, ſiculiq; maris deuecta per vndas,
Optato tandem conſedit littore Thuſco.
Talia imaginibus pulchris, pulchriſq; figuris
Auro intertextis, atq; a ſro murice tinctis
Pendebant acubus depicta aulæa britannis.
Aſtabat gentis Princeps Antenor, & auctor
Hoſtibus elapſus medijs armatus Achiuis;
In domitoſq; Scythas Iſtri frænabat ad vndas.
Hunc iuxtà Gethico reſperſus ſanguine natus
Horrebat; Rhenique inter, Moſæq; fluenta
Ampla Sycambrorum fundabat regna tremenda.
Haud procul indè, genus ducens Pharamundus ab illis,
Francorum imperium, & bellaceis, Marte ſecundo,
Formabat latè populos; longaq; potentum
Inuictus ſerie ditabat, & ordine Regum.
Paulum infrà, luce effulgens Pipinus ahena,
Rem Francam propria augebat virtute; dabatque
Auguſtam prolem, Mediceæ vndè, & Lotharinga
Clara domus, riuis diductis, vno, & eodem
Fonte triumphali per lucida ſtemmata manat.
Vt ſpiſſæ ſtellæ ſcintillant æthere puro
Cùm nulli flatus ſudam, cùm nubila nulla
Inuoluunt noctem; ſic longè ſpiſſa nitentis
Irradiant ſobolis diffuſo lumina mundo.
Stabant Heroes MEDICAEI vno agmine pulchras
Ad ripas Arni; & reſonanti gutture cycnos
Maxima gaudebant ſua facta audire canentcis.

Hoſtibus

Hostibus alpinæ stratis propè flumina Seuæ
Victoreis germanos Syluestrum, atque Ioannem
Seruata exultans vrbs excipiebat ouanteis.
Oblatum patriæ dilectæ Verius alto
Corde recusabat regimen; plebemq; furentem
Ponere cogebat blandis sermonibus arma.
Nil poscens Auerardides sibi Biccius, omneis
Virtuti, meritisque suis deferrier amplos
Cernebat duplici palma titulos, & honores.
Atroci victis bello, pugnaque feroci
Maurorum turmis, firmabat Petrus Achiuos;
Et claras secura pace regebat Athænas
Circumstant patriæ patrem iuuenesque, senesque
Magnanimum Cosmum densa, nitidaq; corona.
Hi magnum, fortemque vocant, quòd fuderit armis
Intrepidas acies. Alij iustumq;, piumque
Munierit charam sanctis quòd legibus vrbem.
Vnà omnes vitam acceptam, referuntque salutem;
Vnà omnes plausu lætanti ad sydera tollunt:
Ponè sequens natus magna virtute tumultus
Ciuileis contundit, & auget lumen auitum.
Coniuratorum gladijs euasus iniquis
Extinctum fratrem iugulantum cæde cruenta
Vindicat; Italiamque omnem, terraque, marique
Excitat, atque idem sedat Laurentius ingens.
Hic monimenta diu deperdita Græca Latinis
Reddidit, & magnis reuocatas sumptibus arteis,
Gymnasia, & doctis posuit celeberrima Pisis.
Alter adest Petrus nulli, nec robore mentis,
Nec forti dextra, belli nec laude secundus;
Fortunæ tantùm sæuis conatibus impar,
Illi, queis terris referare, & claudere cælum
Dat pater omnipotens, quique orbem lumine complent,
Pontificum iubar illi sunt, Clemensq;, Leoque;
Tertius his Pius immistus decus additur altum.
Purpureos inter Patres, sacrumque Senatum
Hyppolitus pellucet, pellucetque Ioannes.
Hunc tantùm indigno ostenderunt sydera mundo;
Illum Nocte fatæ antè diem rapuere sorores
Horribili suram disco percussus aheno
Exectam corde intrepido tractatq;, videtq;
Alter Mauortis fulgur, terrorq; Ioannes.
Illum Tyrrhenæ gentes, illumque Latinæ;
Illum omnes deflent Itali, Galliq; feroces;

Et

Et ruitura, suo amisso duce, Martia Roma.
Cornubus effractis, deiecta fronte, Metaurus
Bis victus minor æquoreis insultat arenis
Laurentique pedes submissa aduoluitur vnda
Fraternum sacrum imperium, & longè arma timenda
Consilio iuuat, atque ope rerum insignis Iulus.
Gestarum splendore; ac Gallos inter amicos
Subiectis latè dominatur gentibus amplis.
Augusti auxilio soceri, atque potentibus armis
Magnus Alexander deletis hostibus, vrbi
Ingratæ parcit; fascesque resumit auitas.
Turbatum imperium, patrata cæde nefanda,
Vix dum vestitus prima lanugine malas,
Maximus assumit generoso pectore Cosmus.
Ciuileis compescit motus, conterit hostes;
Inuictos fundit Reges ingentibus ausis;
Subiectis indulget, debellatque superbos;
Regnorum fines, latè protendit, & arma;
Aequore Tyrrheno, proprio de nomine dictam,
Sublimem condit, fatis fælicibus, vrbem.
Assistit lateri, Hispano orta ex sanguine Regum
Et comes, & coniux, & vitæ acerrima custos,
Pulchra Heleonora; & numerosa prole iugaleis
Fęcundat thalamos, ac genteis ditat Hetruscas.
Susceptum validis humeris post fata parentis
Tam magnæ molis Franciscus munus, onusque
Fertque, regitque potens; ac longa pace, timendus
Aequè & amandus, hetrusca beat ditissima regna.
Austriaca huic coniux, Fernando Cæsare nata,
Egregia insignis forma, morumque nitore,
Præstantem peperit puerum; quem Sancta Deorum
Decreta in patrias reuocarunt ætheris oras,
Fernando imperium Patruo seruantia tantum.
Iunior en Petrus, Bætim qui prætulit Arno,
Hispani fortunam Regis, & arma secutus,
Huius sublimi virtute, huiusque potente
Aerata dextra turbatis rebus vtræque
Magna sibi Hesperiæ iam iam spondere videntur.
Iunior en etiam, duros qui fulminat inter
Belgarum armatos populos, longeque repellit
Natalem nebulam proprio fulgore, Ioannes.
Hisque Nepos adiunctus erat puer acer, auorum
Gloria, & Vrsinæ celebris spes maxima gentis,
Virginius, magno maior mox Patre futurus.

Tot

Tot nitidos Proceres inter, Regesque, Ducesque,
Tergemina redimita caput radiante corona,
Astrum ingens terris fulget formosa virago
Inuicto iuncta Henrico Catharina marito.
Hanc belli laude, & tranquillæ pacis honore
Insignem gentes vicinæ, longeque remotæ
In cœlum attollunt, & totus suspicit Orbis.
Illa manu dulcè apprensam quam detinet, (& quam
Luminibus spectat blandis, vultuque sereno,
Illa noua (agnosco procul ora micantia) nupta est.
Aspicite, vt teneram generosas format ad arteis,
Quas colere ingentes soleant, claræque puellæ;
Vt domus, vnde ipsa est Gallorum in regna profecta,
Et quo fælici ventura est sydere Virgo,
Ornamenta docet, titulos, decora, arma, triumphos.
Nata (inquit, mihi nanque loco, Christina, fuisti
Tu dulcis semper natæ illo ex tempore, quo iam
Chara parens tua migrauit mea Claudia in astra)
Disce fidem veram, verum ex me disce & amorem
In virum, & in natos, superum quos certa voluntas
Iam statuit tibi. Tu missis acubusque, colisque,
Quæ sunt instrumenta humilis communia sexus,
Imperij ex nobis didicisti iura regendi.
Vt quandoque viri, si sic res exigat, acreis
Ipsa leuare queas curas, durosque labores.
Agnatos nosces lotharingus sanguis Hetruscos
Heroas latè claros; iterumque vetusto
Fonte suo iunges diductos maxima riuos.
Quæ Virgo accipere ingenuo suffusa rubore
Dicta videbatur, tacitaque recondere mente.
Qualem puniceis emittunt cana colorem
Lilia mista rosis: qualemque Aurora corusco,
Cùm solem manè antecedit, ab æthere fundit:
Talem virgineo pudibundo erat ore videre.
Hæc viua aurea fila, atque hæc spirantia texta
Purpurea, artificum manibus variata disertis,
Luminibus cupidis rutilam spectare per Aulam,
Aduena prægestit pubes, magnoque stupore
Curua supercilia attollit, pressatque labella.
Ast aliò intentos visus reuocauit, & ora
Illapsa ardenti nubes pellucida olympo.
Quæ simul ac terram visa est tetigisse, decoro
Exposito iuuene, in liquidas euanuit auras.
Aurea cæsaries olli per longa fluebat

Colla, & diuinos latè ſtillabat odores.
Fronde noua pulchrè virideis imitata ſmaragdos
Serpebat circum radiantia tempora laurus.
Aſſyrio diſtincta oſtro, & ferrugine Ibera,
Et puri interpuncta notis ſtellantibus auri,
Laxa imis palla illudebat cærula talis.
Rarum opus egregium, lateri lyra garrula læuo
Effulgens nitidis gemmis pendebat eburna.
Hanc poſtquam aurato percuſsit pectine, & vnà
Dulciloquis animam pulſu dedit impare neruis,
Ore canente ſacro, & fidibus ſociante ſonoris,
Per varium, liquidumque melos, dulciſsima verba;
Saluete ò (ait) Heroes, Troiana propago,
Cœlo olim demiſſa, per omneis diſsita terras:
Quos Hymen, & Iuno facibus iunxere maritis.
Aetherea lapſus regione, oriſque ſupernis
Troiugenas ad ſum ſemper tutatus Apollo;
Vt vos inuiſam, conceptaque gaudia firmem
Currite fælices Arni, iam currite lymphæ.
Non tot, nec tantis procera aſtringitur Ilex
Nodoſis ederæ vinclis, quot nexibus arctis
Feruida caſtus Amor veſtra intima corda reuincit:
Currite fælices Arni, iam currite lymphæ.
Nulla dies dulceis veſtros diſſoluat amores:
Nulla dies ſanctæ tædæ luſuſq. iocoſq.
Abrumpat: animæ ſint vnà, & corpora iuncta.
Currite fœlices Arni, iam currite lymphæ.
Præſidio poſteis Superi, thalamoſq. iugaleis
Fulſerunt ſummo: pelletur ſi qua malignis
Perniciem parat, aut herbis, aut carmine ſaga.
Currite fœlices Arni, iam currite lymphæ.
Mutua veſtra fides, & veſter mutuus ardor:
Et ſpectata Deis concordia rara benignis;
Vos claros reddant ſæclis venientibus; & vos
Pernicis famæ reſonis lituiſq., tubiſq.
Ferre virum prorſus tradant æterna per ora.
Currite fælices Arni, iam currite lymphæ
Parcarum veſtra erepta atris vnguibus vncis
Aurea diuino ſuſtollent nomina roſtro,
Perpetuiſque æuis nunquam interitura ſacrabunt
Dulces Italiæ, & Reginæ Hetruriæ olores.
Currite fęlices Arni, iam currite lymphæ.
Quantùm humiles ſuprà ſalices, tenueſq; myricas
Propter aquæ riuos caput extulit ardua fagus;

Tantum

Tantùm vos omneis, paribus quos alma iugatos
Incendit flammis Erycina, anteitis amantes.
Currite fęlices Arni, iam currite lymphæ.
Vt rutilas inter stellas fax longa cometæ
Irradiat, crispumq; iubar rotat æmula solis:
Sic vos Heroas inter, Regesque micanteis
Purpureo mirum fulgetis lumine Sydus.
Currite fęlices Arni, iam currite lymphæ.
Quicquid gemmarum ditissima, quicquid odorum
Arua ferunt Arabum; quicquid pretiosius Indi,
Panchæique metunt nitidis Orientis in oris;
Id vestris gazis regalibus omne renidet.
Currite fęlices Arni, iam currite lymphæ.
Pax nedum Thuscas, vobis regnantibus, Vrbes:
Sed tuta auspicijs vestris beet Itala regna,
Versis in sæuos Thraces, Maurosq; proteruos
Quæ nunc ciuili sordescunt sanguine, telis.
Currite fælices Arni, iam currite lymphę.
Ocia fossor aget: mollescent colla iuuencis:
Sponte sua, qualis quondam largissima fertur
Optatis auri sæclis, feret omnia tellus;
Et plenum latè diffundet copia cornu.
Currite fœlices Arni, iam currite lymphæ.
Nascetur vobis fortunatissima proles,
Quæ nomen, quæ facta nouet, memorandaq. auorum
Virtutum decora: & populis, orisq. remotis
Imperio adiectis, fama super astra feratur.
Currite fælices Arni, iam currite lymphæ.
Nec satis hoc. auctis regnis, auctam quoque claram
Cernere natorum dabitur sobolem, atq. nepotum,
Belli æquè ac pacis magno fulgore coruscam.
Currite fęlices Arni, iam currite lymphę.
Hæc ego venturi certus vos augur Apollo
Præclari Heroes, ex me præscire lubenter
Curaui. hæc pater Omnipotens (audite) superno
Aeritonans, nutu dexter confirmat amico.
Currite fęlices Arni, iam currite lymphæ.
His dictis visus mortaleis exuit: & se
Surripit ex oculis. alta, illo abeunte, refulget
Aethra: & cęlesteis halat coma fusa vapores.
Currite fælices Arni, iam currite lymphæ.

LIOTECA NAZION
6
13
7